

بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور
(بند الحاقی تبصره «۷» - مدیریت واردات و مبارزه با قاچاق کالا)

مقدمه

واردات کالا فی نفسه مخرب بخش تولید نیست و انجام واردات برای تأمین کالاهای واسطه‌ای بخش تولید و تأمین نیازهای ضروری بخش مصرف، در راستای تنظیم بازار و جلوگیری از افزایش قیمت مناسب محسوب می‌شود. اما توجه به این نکته ضروری است که بسیاری از کشورها تمامی بازار هدف خود را به راحتی در اختیار تولیدکنندگان خارجی قرار نمی‌دهند، بدین نحو که انجام واردات را به تولید بخشی از کالا در داخل کشور و انتقال تکنولوژی و دانش فنی روز گره می‌زنند که این تجربه برای کشور ما نیز قابلیت اجرا شدن دارد. با علم به این موضوع به نظر می‌رسد بند الحاقی تبصره «۷» مصوبه کمیسیون تلفیق با هدف موضوع حمایت از تولید ملی از طریق مدیریت واردات و ایجاد بسترهای لازم برای افزایش رقابت پذیری محصولات بخش تولید در زمینه قیمت و کیفیت و افزایش اشتغال تهیه شده است، اما حاوی نکاتی است که بدون توجه به تبعات آن تصویب بند فوق می‌تواند آثار و پیامدهای منفی برای اقتصاد کشور دربر داشته باشد.

موضوع بند الحاقی تبصره «۷» گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه مکلف است در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و در جهت تقویت تولید داخل و حفظ منابع ارزی کشور، حداکثر تا پایان خردادماه ۱۳۹۷ نسبت به شناسایی کالاهای مصرفی عمده وارداتی و قاچاق (که مزیت تولید داخل دارند) و برنامه‌ریزی برای افزایش سهم تولید داخل آنها اقدام کند. در اجرای این حکم دولت مکلف است مشوق‌های لازم برای تولید حداقل ده درصد (۱۰٪) ارزش کالاهای موضوع این بند را فراهم نماید. اجازه فروش قانونی محصولات خارجی و خدمات پس از فروش آنها، در مورد کالاهای موضوع این بند، تنها مشروط به مشارکت در تولید داخلی است و در غیر این صورت مشمول احکام کالای قاچاق خواهد بود.

بررسی مصوبه

۱. با توجه به عدم معرفی معیار برای شناخت کالای مزیت‌دار تولید، تعیین مصادیق کالاهای مصرفی عمده وارداتی و قاچاق (که مزیت تولید داخل دارند) توسط این دو وزارتخانه با مشکلاتی همراه است، زیرا تمامی کالاهای عمده وارداتی و قاچاق در حیطه این دو وزارتخانه نمی‌باشند و برخی کالاها به وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهاد کشاورزی و... مربوط می‌شود. از این رو لازم است فهرست این کالاها به تأیید هیئت وزیران برسد.

مخصوص سخن علمی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال دوم

شماره ثبت:

۳۴۸

شماره چاپ:

۸۰۰

تاریخ چاپ:

۱۳۹۶/۱۰/۲۸

معاونت پژوهش‌های

اقتصادی

دفتر: مطالعات اقتصادی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۲۰۱۵۷۴۶

تاریخ انتشار:

۱۳۹۶/۱۱/۷

۲. نوع مشوق‌های لازم برای تولید داخلی مشخص نیست و لازم است انواع سیاست‌های تشویقی به صورت شفاف اشاره گردد.
۳. ملاک تعیین شده ۱۰ درصد برای حداقل تولید در داخل کشور ملاک مناسبی نیست و برخی از کالاهای عمده وارداتی ممکن است هم‌اکنون بیشتر از ۱۰ درصد تولید داخلی داشته باشند بنابراین پیشنهاد می‌گردد این قید حذف شود.
۴. معیار ارزیابی کیفیت و قیمت در افزایش سهم تولید داخلی لحاظ نشده است و ایجاد بازار انحصاری در خصوص قراردادهای مشارکت در تولید داخلی بدون در نظر گرفتن کیفیت تولید باعث توزیع رانت و ایجاد فساد خواهد شد. بنابراین بهتر است صرفاً از سیاست‌های تشویقی استفاده شود تا علاوه بر افزایش ساخت داخل کالاهای وارداتی و قاچاق با ایجاد فضای رقابتی، کیفیت و کارایی تولیدات داخلی و حجم صادرات نیز افزایش یابد.
۵. این حکم نوعی محدودیت غیر تعرفه‌ای است که با ماده (۲۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه^۱ مغایرت دارد.

آثار و تبعات منفی مصوبه

۱. مشروط شدن فروش قانونی محصولات خارجی و خدمات پس از فروش آنها به مشارکت در تولید داخلی، قدرت انتخاب مصرف‌کننده را تضعیف خواهد کرد.
۲. منوط کردن اجازه فروش قانونی محصولات خارجی به مشارکت در تولید داخلی و تسری حکم کالای قاچاق به سایر کالاهای وارداتی که نتوانند از مشارکت داخلی استفاده کنند، می‌تواند باعث گستردگی کالاهای مشمول قاچاق و در نتیجه افزایش مجرمین محکوم قاچاق شود.
۳. با اجرای این بند ممکن است بسیاری از علائق و سلايق مصرف‌کنندگان مورد توجه قرار نگیرد و حق آنها تضییع شود. به عبارت دیگر حالتی را می‌توان متصور شد که اگرچه کشور در تولید کالای فوق دارای مزیت نسبی است، اما بنا به هر دلیلی از جمله ریسک بالای سرمایه‌گذاری در کشور، این امر محقق نشود و با اجرای این حکم ناخواسته بسیاری از کالاها مشمول قاچاق شده و بسیاری از تبعات منفی از جمله عدم نظارت بر سلامت کالاها در خصوص کالاهای سلامت‌محور و ... رخ خواهد داد. از سوی دیگر کالای فوق با قیمت بالاتری به دست مصرف‌کننده نهایی به دلیل تأمین از طریق قاچاق خواهد رسید و در این میان هم مصرف‌کننده نهایی متضرر می‌شود و هم دولت. چرا که به درآمدی که از ناحیه واردات کالا از مجرای قانونی قابل حصول بوده است، دست نیافته و بنابراین رفاه اجتماعی به شدت کاهش خواهد یافت.

متن پیشنهادی اصلاحی

- وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و امور اقتصادی و دارایی مکلف است در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و در جهت تقویت تولید داخل و حفظ منابع ارزی کشور، حداکثر تا پایان خردادماه ۱۳۹۷ نسبت به شناسایی کالاهای مصرفی عمده وارداتی و قاچاق (که مزیت تولید داخل دارند) و برنامه‌ریزی برای افزایش سهم تولید داخل آنها اقدام کند. در اجرای این حکم دولت مکلف است مشوق‌های مالیاتی، بانکی، بیمه‌ای و نظایر آن متناسب با درصد تولید داخل و میزان ایجاد اشتغال پایدار در این گروه کالاها اعمال نماید. اجازه فروش قانونی محصولات خارجی و خدمات پس از فروش آنها، در مورد کالاهای موضوع این بند، تنها مشروط به مشارکت در تولید داخل است.

۱. ماده (۲۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی.

- متن زیر به ماده (۶۶) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ الحاق می‌گردد:
برقراری موانع غیرتعرفه‌ای و غیرفنی برای واردات بجز در مواردی که رعایت موازین شرع اقتضا می‌کند، ممنوع است. حقوق ورودی مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای که به منظور تولید صادراتی به‌ویژه توسط شرکت‌های دانش‌بنیان وارد کشور می‌شود، ظرف مدت ۱۵ روز پس از صادرات به آنها مسترد می‌شود.